

Broj: 01-166/22
Podgorica, 25.07.2022. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, na osnovu čl. 41 st. 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl.list CG", br.42/11, 32/14 i 21/17) sproveo je ispitni postupak po pritužbi i dao

MIŠLJENJE

I Uvod

1. Instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, obratili su se pritužbom, posredstvom punomoćnice adv. XY, stanari ulice 4. jula bb u Podgorici (XY i dr.). U svom obraćanju – pritužbi, između ostalog, navode: da sa porodicama dugi niz godina (neki skoro 40 godina) stanuju u Podgorici u ul. 4. jula bb, i da im ovih dana prijeti iseljenje, jer zemljište na kom su objekti u kojima stanuju prodato i predmet je izvršnog postupka pred javnim izvršiteljem; da su se, 30.09.2021. godine, obratili zahtjevom Ministarstvu finansija i socijalnog staranja za pomoć i intervenciju, kao i za prijem na razgovor, imajući u vidu da će nakon eventualnog iseljenja ostati na ulici; da su 22.10.2021. godine urgirali za dostavljanjem odgovora, ali do danas nijesu dobili nikakav odgovor od Ministarstva. Smatraju da im je time povrijeđeno pravo na odgovor.

2. Zaštitniku se takođe obratio ovim povodom gradonačelnik Glavnog grada Podgorice, Ivan Vuković, kojem su se stanari ul. 4. jula, takođe obratili za pomoć. Imajući u vidu da se predmetno zemljište ne nalazi u svojini Glavnog grada Podgorice, gradonačelnik je obraćanje građana dostavio Zaštitniku radi preduzimanja aktivnosti shodno svojim nadležnostima.

3. Punomoćnika podnosioca pritužbe, advokatica XY, u usmenom razgovoru sa predstavnicom Institucije Zaštitnika obavijestila je Instituciju da povodom upućenog zahtjeva Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, ona i njene stranke nijesu dobili odgovor, da su i nakon izdvajanja Ministarstva rada i socijalnog staranja i imenovanja novog ministra, ponovo poslali dopis, ali da im nije ni sada odgovoreno na dopis.

II ISPITNI POSTUPAK

4. Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenje od Ministarstva finansija i socijalnog staranja (raniji naziv organa).

Kako Ministarstvo nije dostavilo izjašnjenje, a u međuvremenu je došlo i do promjene u nazivu tog resora, Zaštitnik je ponovo uputio dopis - urgirao za dostavljanjem izjašnjenja.

Međutim izjašnjenje nije dostavljeno

III UTVRĐENE ČINJENICE

5. Na osnovu pritužbe, i raspoložive dokumentacije, Zaštitnik je utvrdio sledeće nesporne činjenice:

- Da su se 30.09.2021. godine, XY i dr. posredstvom punomoćnice obratili Ministarstvu finansija i socijalnog staranja u vezi sa iseljenjem iz objekata u kojima stanuju u ul. 4. jula u Podgorici, te zatražili da se razmotri njihova situacija i iznađe neko rješenje;
- Da su 22.10.2021. godine tom Ministarstvu uputili urgenciju;
- Da su se nakon izdvajanja resora socijalne zaštite u novo Ministarstvo rada i socijalnog staranja¹ ponovo obratili dopisom tom Ministarstvu;
- Da Ministarstvo nije odgovorilo podnosiocima pritužbe.

III RELEVANTNI PROPISI

6. Ustavom Crne Gore, („Sl. list CG“, br. 1/07) zajamčeno je:

“Svako ima pravo da se, pojedinačno ili zajedno sa drugim, obrati državnom organu ili organizaciji koja vrši javna ovlašćenja i da dobije odgovor.”(član 57/1)

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda. (član 81 stav 1)

7. Zakon o državnoj upravi (“Službeni list Crne Gore“, br. 78/18, 70/21) propisuje:

Organi državne uprave dužni su da organizuju vršenje poslova na ekonomičan i efikasan način, uz racionalno planiranje i korišćenje budžetskih sredstava za rad. Čl. 5

Ministar za svoj rad, rad ministarstva, kao i za stanje u upravnoj oblasti odgovara Skupštini Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) i predsjedniku Vlade. Član 29 stav 3

Organi državne uprave dužni su da, na zakonit način i blagovremeno, postupaju po zahtjevima građana i pravnih lica koji oni podnose radi ostvarivanja prava i izvršavanja obaveza.

Organi državne uprave građanima i pravnim licima daju potrebne podatke, obavještenja i objašnjenja i pružaju odgovarajuću stručnu pomoć.

Organi državne uprave dužni su da za ostvarivanje prava i obaveza građana i pravnih lica, kad je to moguće, pripreme potrebne obrasce i javno istaknu pravila postupanja. (čl. 54)

8. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (“Sl. list CG“, br. 42/11), propisano je:

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po zahtjevu u određenom roku, dužan/a je da, bez odlaganja, o razlozima obavijesti Zaštitnika/cu.

Nepostupanje po zahtjevu smatra se ometanjem rada Zaštitnika/ce, koji o tome može upoznati neposredno viši organ ili Skupštinu ili obavijestiti javnost. (čl 37)

Organi su dužni da sa Zaštitnikom/com saraduju i pružaju mu/joj pomoć. Član 38

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. Član 41 stav 1

Starješina, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji se rad preporuka odnosi obavezan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke. Član 42 stav 1

¹Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave (“Sl. list CG“, br. 49/22)

V Zaključna ocjena

9. Po ispitivanju svih činjenica i okolnosti, Zaštitnik je utvrdio da je pritužba XY i dr. opravdana i da je nedostavljenjem odgovora od strane Ministarstva finansija i socijalnog staranja u vezi zahtjeva za pomoć u rješavanju stambenog pitanja, strankama povrijeđeno pravo na odgovor. Ministarstvo, naime, ni na koji način, u razumnom roku ni kasnije, nije odgovorilo podnosiocima pritužbe na zahtjev – molbu, koja se ticala njihovih interesa.

10. Zaštitnik je konstatovao da su se podnosioci pritužbe, preko svoje punomoćnice obratili zahtjevom – molbom za pomoć zbog prinudnog iseljenje iz stambenih objekata u kojima su živjeli. Kako više mjeseci nijesu dobili nikakav odgovor od Ministarstva finansija i socijalnog staranja, obratili su se Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, radi zaštite svojih prava.

11. Zaštitnik je postupajući po pritužbi, ocijenio da se njom ukazuje na moguće kršenje principa dobre uprave, te je, aktom od 9.03.2022. godine o pritužbi obavijesio Ministarstvo finansija i socijalnog staranja i istovremeno zatražio izjašnjenje. To Ministarstvo ni nakon urgencije nije dostavilo izjašnjenje te je Zaštitnik na osnovu raspoloživih podataka zasnovao mišljenje.

12. Iz raspoloživih podataka proizilazi da Ministarstvo finansija i socijalnog staranja nije razmotrilo dostavljeni zahtjev – molbu od 30.09.2021. godine XY i dr. a u vezi sa njihovim stambenim pitanjima. Kako je u međuvremenu resor socijalne zaštite izdvojen i oformljeno Ministarstvo rada i socijalnog staranja, to su mu se podnosioci pritužbe, kako navode obratili, takođe tražeći da dobiju odgovor. Međutim obraćanja podnosilaca pritužbe nijesu razmotrena i odgovor je izostao.

Cijeneći vrijeme koje je proteklo od prvog obraćanja (30.09.2021. godine) podnosilaca resoru nadležnom za poslove socijalnog staranja, to Zaštitnik smatra da su ministarstva postupila suprotno odredbi člana 57 stav 1 Ustava Crne Gore iz kojeg proizilazi da svako ima pravo da se obrati državnom organu ili organizaciji koja vrši javna ovlaštenja i da dobije odgovor.

Naime pravo obraćanja zagarantovano Ustavom podrazumijeva pravo da se građanin obrati i pravo da dobije odgovor, što u konkretnom slučaju znači da se podnosilac zahtjeva-molbe obavijesti o ishodu, odnosno o postupanju na zakonom propisan način.

Na nužnost dostavljanja odgovora stranci koja se obrati organu, ukazuje i Evropski kodeks dobrog administrativnog ponašanja (član 13) koji utvrđuje da je službenik dužan da se postara da svaki građanin koji se pismenim putem obrati instituciji dobije odgovor. Kodeks predstavlja opšti okvir pravilnog administrativnog ponašanja (dobre uprave) za organe javne vlasti i javne službenike, koji sadrži profesionalne standarde i etička pravila ponašanja za obavljanje službenih poslova i ostvarivanje komunikacije sa građanima. Njegovi osnovni principi odnose se na zakonitost, srazmjernost i svrsishodnost, objektivnost i poštovanje opravdanih očekivanja, a što se traži od svih državnih organa i službenika.

Takođe, shodno Zakonu o državnoj upravi organi državne uprave dužni su da, na zakonit način i blagovremeno, postupaju po zahtjevima građana i pravnih lica koji oni podnose radi ostvarivanja prava i izvršavanja obaveza, da im daju potrebne podatke, obavještenja i objašnjenja i pružaju odgovarajuću stručnu pomoć.

13. Činjenica je da se u obraćanju koje je dostavljeno Ministarstvu ukazuje na rješavanje stambenih pitanja lica koja se potencijalno nalaze u stanju socijalne potrebe i koja bi prinudnim iseljenjem mogla ostati na ulici. Stoga Zaštitnik je mišljenja da je Ministarstvo rada i socijalnog staranja bilo dužno da se sa posebnom pažnjom odnosi ka ovom pitanju, da isti razmotri i da građanima dostavi svoj odgovor odnosno stav. Ovo naročito kod činjenice da je Zakonom o socijalnom stanovanju propisano da Vlada Crne Gore donosi program socijalnog stanovanja, na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove stanovanja - Ministarstva. Shodno tom Zakonu, socijalno stanovanje, je stanovanje odgovarajućeg standarda koje se obezbjeđuje pojedincima ili domaćinstvima koja iz socijalnih, ekonomskih i drugih razloga ne mogu da riješe pitanje stanovanja. U obraćanju koje je dostavljeno istaknuto je da bi dugogodišnji stanari navedene lokacije

među kojima i djeca, stari i osobe sa invaliditetom, iseljenjem dovedeni u stanje socijalne nužde bez mogućnosti da riješe stambeno pitanje.

Polazeći od navedenog, kao i činjenice da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori ustanovljena u cilju uspostavljanja i promovisanja dobre uprave i vladavine prava, odnosno radi zaštite ljudskih prava i sloboda kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćen, Zaštitnik

PREPORUČUJE

Ministarstvu rada i socijalnog staranja

- Da bez daljeg odlaganja, u okviru svojih nadležnosti razmotri obraćanje XY i dr., koje je dostavljeno tom Ministarstvu;
- Da u budućem radu, blagovremeno postupa po zahtjevima Zaštitnika, dostavlja potpune, precizne i konkretne odgovore, jer se drugačije postupanje tretira kao povreda zakonskih odredbi o obaveznoj saradnji sa Zaštitnikom.

Ministarstvo je dužno da po isteku roka od 15 dana od dana prijema ovog akta dostavi izvještaj Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju ove preporuke, a uz izvještaj, da Zaštitniku dostavi kopiju odgovora podnosiocima pritužbe.

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković**

D-na:

- Adv. XY - Podgorica
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja
- a/a